

ENGLESKI APELACIONI SUD

Presuda od 12. VI 1980.

H.R.H. Prince Abdul Rahman
Bin Turki Al-Sudairy c/a
Awni Othman Abu-Taha i Bader
Suleiman Abu-Ghosh

Suci: Lord Denning, M.R., L.J. Waller i L.J. Dunn

Privremena naredba Marewa injunction - Marewa injunction u engleskom pravu znači privremenu naredbu kojom se omogućava iznošenje imovine iz Engleske u neku stranu zemlju - Ranija praksa engleskih sudova dopuštala je primjenu ove privremene naredbe samo za strance čija je imovina u Engleskoj, a sami se nalaze u inozemstvu; sada međjutim, zbog olakšanog međunarodnog prometa, dopušta se izricanje privremenih mjera i za osobe koje imaju stalno boravište u Engleskoj

Tužitelj u ovom sporu je H.R.H. Prince Abdul Rahman Bin Turki Al-Sudairy /dalje Prince Rahman/, a tuženi su Awni Othman Abu-Taha i Bader Suleiman Abu-Ghosh, oba vlasnici tvrtke "Sarco Enterprises" registrirane u Liechtensteinu.

Tužitelj, Prince Rahman, živi u Saudijskoj Arabiji. Odlučio je kupiti skupi automobil u Engleskoj - Aston Martin Lagonda - za iznos od 34 000 £. Pregovore o kupnji je vodio sa Abu-Tahom i Abu-Ghoshem, prvo i drugotuzenim. Obojica tuženih potječu iz Kuwaita. Prema njihovim vlastitim izjavama, u Engleskoj su već puno godina i ondje imaju stalno boravište /permanent residence/. Po okončanju studija osnovali su zajedničku tvrtku pod nazivom "Sarco Enterprises".

Tijekom pregovora za kupnju navedenog automobila, tužitelj je izdao dva čeka: jednog u korist drugotuzenog /Abu-Ghosh/ u visini od 12 000 £, 13. ožujka 1978, a drugog 7. veljače 1979. na svotu od 22 000 £ u korist "Sarco Enterprisesa". Oba čeka su bile naplaćena kod Barclays Bank.

Nagodba nije bila izvršena - automobil nije bio isporučен. Stoga je prvotuzeni /Abu-Taha/ navodno namjeravao vratiti novac. Izdao je ček na 34 000 £ u korist tužitelja. Ček je bio izdat na račun otvoren kod Barclays Bank, pod imenom Abu-Taha External Account.

Ček nije bio valjan. Tužitelj je podigao tužbu protiv tuženih 6. veljače 1980. Pozvao je tužene na Sud prema postupovnom pravilu 14 /R.S.C., O. 14/. U svoju obranu, tuženi su predali pismenu izjavu pod prisegom. Zanimjekali su tvrdnju da su ikad pristali prodati tužitelju automobil Aston Martin Lagonda. Prvotučeni /Abu Taha/ je izjavio da ček na 34 000 £ nije bio povrat novca, nego posudba s njegove strane tužitelju.

Tužitelj se, uz svoju tužbu, poziva na pravo izricanja privremene naredbe u obliku Marewa injunction, jer strahuje da će do izricanja presude prema R.S.C., O. 14, tuženi prebaciti svoj novac iz Engleske bilo u Kuwait, bilo negdje drugdje.

O predmetu je raspravljalo nekoliko sudaca: 6. veljače 1980. sudac Smith dopustio je primjenu Marewa injunction; 25. veljače iste godine je sudac Goff otklonio njezinu primjenu stoga što su se tuženi zakleli da imaju boravište u Engleskoj; potom "Marewu" 6. lipnja sudac Pain ponovo dopušta i konačno 9. lipnja 1980. sudac Bennett, kao "deputy judge" ponovo otklanja njenu primjenu. Tužitelj ulaže žalbu Apelacionom sudu tražeći primjenu privremene naredbe Marewa injunction.

Apelacioni sud prihvaća zahtjev tužitelja i odobrava primjenu privremene naredbe u obliku Marewa injunction.

Stajalište Suda pojašnjeno je u votumu Lorda Denninga. On ističe da činjenice vezane uz ovaj slučaj koje su stavljene na uvid Apelacionom sudu potvrđuju pravo tužitelja na zahtjev povrata svote od 34 000 £. Iz svega također proizlazi da unatoč toga što tuženi imaju stalno boravište u Engleskoj, oni taje svoje kućne adrese. U svojim izjavama naveli su "6 kat 49 Park Lane, London", kao svoje adrese, što je međjutim adresa njihovog poslovnog prostora. U vrijeme vođenja postupka pred Apelacionim sudom taj prostor je bio prazan i napušten.

Prema izjavama tuženih, oni su očito u kratko vrijeme svojeg poslovanja stekli znatan imetak. Činjenica što taje svoje kućne adrese navela je Lorda Denninga na zaključak da su njihove kuće upisane na tuđa imena, kako bi oni mogli svoja vjerovnika da se pokušaju namiriti iz vriednosti kuća. Stoga je moguće da u trenutku kad tužitelj postigne povoljno rješenje svojeg zahtjeva, imetak tuženih bude prenešen izvan dohvata engleske jurisdikcije.

Nakon što se osvrnuo na sve bitne momente u sporu, Lord Denning naglašava da se slučaj svodi na pitanje: da li Marewa injunction može biti dopuštena protiv tuženog koji ima boravište u Engleskoj?

U slučaju The Agrabele /1979/ odlučeno je negativno. Međutim, u suvremenim uvjetima znatno olakšanog međunarodnog prometa stvari se vrlo brzo mijenjaju. U prilog tome govore i rješenja donijeta u presudama Chartered Bank c/a Daklouché /1980/ i Third Chandris Corporation c/a Unimarine S.A. /1979/. Obje presude su potvrda stajališta po kojem se prema tuženom treba primijeniti potpuno iste mjere, bez obzira na to ima li on ili nema boravište u Engleskoj. Navedeno je vrlo dobro izraženo u slučaju Barclay - Johnson c/a Yuill: "Bit i smisao Marewa injunction je rizik da će tuženi iznijeti svoju imovinu izvan dosega jurisdikcije i tako onemogućiti djelovanje svake presude... da li, u odnosu na primjenu Marewa injunction, postoji jedno pravo za strance, a drugo za Engleze?..." Lord Denning zaključuje da to nikako nije moguće, te da Marewa injunction treba biti dopuštena i prema osobi koja ima boravište u Engleskoj ako su okolnosti takve da bi imovina mogla biti iznešena izvan jurisdikcije, ili u bilo kojem slučaju opasnosti da bi tužitelj, ako bude presuđeno u njegovu korist, mogao ostati nenamiren.

U svojem daljnjem izlaganju on se vraća na činjenice iz konkretnog slučaja. Dvojica tuženih u ovom sporu nisu britanski državljani; stoga on vjeruje da, ukoliko se ne učini ništa što bi ih spriječilo, oni mogu iznijeti svoju imovinu izvan dosega jurisdikcije ili na drugi način njome raspolagati. Za svaki slučaj, do protoka vremena kad bude izrečena odluka prema R.S.C., O. 14, treba pružiti zaštitu tužitelju: privremenom naredbom, u uobičajenom Marewa obliku, kako bi se onemogućilo tužene da otudje izvan jurisdikcije ili na drugi način raspolazu svojom imovinom do iznosa od 34 000 £.

Razumije se, radi se samo o 34 000 £ koje su ovdje u pitanju. Ostali dio novca, ukoliko ga imaju, mogu iznijeti kamo žele.

Tužitelj je obavezan obavijestiti o privremenoj naredbi Barclays Bank i ostale tvrtke kod kojih tuženi imaju pohranjen novac. Ukoliko bi obavješteni, ili samo neki od njih, imali troškove vezane uz Marewa injunction, tužitelj će ih morati nadoknaditi.

I na kraju, Lord Denning zaključuje da je ovo nedvojben slučaj dopuštanja primjene Marewa injunction, te shodno tome usvaja žalbu.

Sa svime rečenim u potpunosti se slažu L.J. Waler i L.J. Dunn.

/LLR 1980,2, str.565/

K.V.

Bilješka. Prva presuda koja je "otvorila put" izdavanju privremenih naredbi u Engleskoj i to u onim slučajevima kad je tuženi /stranac/ u inozemstvu, ili u Engleskoj /ali nije njezin državljanin/, a istovremeno ima u Engleskoj imovinu - bila je Marewa Compania Naviera S.A. v. International Bulkcarriers S.A." od 23. lipnja 1975. Upravo po njoj i privremena naredba navedenog tipa nosi naziv "Marewa injunction". U našem periodiku prvi put je pisano o ovom obliku privremene naredbe u br.84 iz 1979. godine u presudi od 24. V 1979. godine: brodovi "Genie", "Angelic Wings" i "Pythia" /str.56-59/, ali je u njoj sporno pitanje različito od ovog kojeg tretira presuda Prince Rahman c/a Taha i Ghosh. Naime, problem se pojavljuje stoga, što tuženi ima u Engleskoj bankovni račun koji je pasivan. Iz toga proizlazi pitanje: da li je moguće izdati privremenu naredbu protiv tuženog stranca čiji je bankovni račun dođuše u Engleskoj, ali je pasivan? Konačna odluka Apelacionog suda /u čijem donošenju je također sudjelovao Lord Denning/ je pozitivna i to zato, što se zauzelo slijedeće stajalište: "... imovina postoji uvijek kada postoji bankovni tekući račun, pa makar on bio pasivan. Naime suci kažu da kada račun prijedje u pasivu to znači da vjerojatno banka ima neke druge sigurnosti za takvo prekoračenje sa strane njenog klijenta i stoga smatraju da se još uvijek radi o imovini."1/

Na ovom mjestu držimo da bi bilo korisno uputiti naše čitatelje na bilješku objavljenu uz navedenu presudu iz 1979. g, pod naslovom "Privremene naredbe u engleskom pravu" u časopisu UPPK, br.84/79, na str.59-63, u kojoj autor daje vrlo zanimljive osvrtne na neke od presuda u kojima su tužitelji zahtijevali izdavanje privremenih naredbi, i zato što pojašnjava neke probleme vezane uz Marewa injunction.

Na kraju, neophodno je istaknuti da se privremene naredbe u engleskom pravu mogu - kako to i iz same presude

Prince Rahman c/a Faha i Ghosh proizlazi - izdati tek nakon što je pokrenut postupak, za razliku od našeg prava, gdje se u novom Zakonu o izvršnom postupku navodi da je izdavanje privremenih mjera kod novčanih potraživanja moguće i prije pokretanja postupka, ukoliko okolnosti govore tome u prilog.

K.V.

1/ UPPPK, br.84, Zagreb 1979, Privremene naredbe u engleskom pravu, str. 62, autor dr E.Pallua.

ENGLESKI APELACIONI SUD

Presuda od 3. X 1980.

Stolos Compania S.A. c/a
Ajax Insurance Co.Ltd.

Brod "Admiral C"

Suci: Lord Justice Stephenson, Lord Justice Dunn,
Sir David Cairns

Pomorsko osiguranje -- Brod je nestao u pomorskoj opasnosti - Prema riječima police osiguranja zahtjev za naplatu treba ostvarivati putem osigurateljnih posrednika, ali su oni u likvidaciji - Dolazi li do primjene običaj prema kojem se svo poslovanje između osigurateljnih posrednika i imatelja police osiguranja obavlja isključivo na bazi internog obračuna, dakle prijebojem - Da li je zbog riječi police osiguranja i spomenutog običaja isključen direktni zahtjev tužitelja protiv osiguravajućeg društva - tuženoga, s obzirom na činjenicu da su osigurateljni posrednici u likvidaciji

Ajax Insurance Co.Ltd. kao tuženi, osigurao je brod "Admiral C" tužitelja-brodovlasnika Stolos Compania S.A. dvijema policama protiv raznih pomorskih opasnosti, među kojima i za nestanak broda, i to na iznos od 11% vrijednosti oplate i postrojenja broda.

Spomenute police osiguranja obnovljene su policama osigurateljnih posrednika Crow Dalton Lambert Ltd. time da je bilo dodano "primjena uobičajenih C.D.L. klauzula" kao i da se sve zahtjeve za naplatu iz polica treba uputiti